

Ali Canip Yöntem ve Batı'dan Giren Bir Terim: Epepe

Ali Canip Yöntem And A Term Borrowed From The West: Epo

Onur Alp KAYABAŞI*, Rabia Gökçen KAYABAŞI**

Özet

Tanzimat itibariyle dilimize çoğu Fransızca kökenli yeni kelimeler girmiştir. Tanzimat'tan sonra aydınlarımız dile yeni giren bu yabancı kelimeler üzerinde çok fazla durmuştur.

Disiplinler arası önem teşkil etmekte olan bazı kelimeleri de öne çıkarmaya çalışmışlardır. Ali Canip Yöntem'de yazdığı makaleleri ile bu çalışmalara destek vermiş, “*épique*”, “*épopée*”, “*epos*”, “*epic*”, “*légende*”, “*üstüre*” vb. kavramlar etrafında düşünmüş ve bu kavramlara Türkçe karşılık bulmaya çalışmıştır. Epepe kavramının nasıl ortaya çıktığı üzerinde durmuş, bu kavramı Türkçede hangi kelimenin karşılayabileceğini tartışmıştır.

Ali Canip Yöntem “*epepe*” kavramı üzerine de birçok makale yazmış, “*epepe*” kavramını karşılayan kelimenin “destan” olduğu sonucuna varmıştır.

Anahtar kelimeler: Epepe, Ali Canip Yöntem, Destan.

Abstract

New vocabulary mostly borrowed from French origin entered into Turkish starting with the Tanzimat Era. Turkish intellectuals dwelled too much upon these new French-origin words after the Tanzimat Era. They also tried to put forward some concepts that are of interdisciplinary importance. Ali Canip Yöntem supported these efforts in his essays; he thought around the concepts of “*épique*”, “*épopée*”, “*epos*”, “*epic*”, “*légende*”, “*üstüre*”, etc., and tried to find Turkish words corresponding to these concepts. Having laid emphasis on how the concept of epepe

* Öğretim Görevlisi, Aksaray Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümü, Aksaray/TÜRKİYE (onuralpkayabasi@hotmail.com)

** Öğretim Görevlisi, Aksaray Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümü, Aksaray/TÜRKİYE (rabiagokcen@hotmail.com)

had emerged, he contemplated on which Turkish words could correspond to the real meaning of the concept. Ali Canip Yöntem wrote many essays on the concept of «epope» and concluded that the Turkish word “destan” might correspond to “epope”.

Keywords: Epope, Ali Canip Yöntem, Legend (Myth)

Tanzimat itibarıyla dilimize çoğu Fransızca kökenli yeni kelimeler girmiştir. Bu süreç Meşrutiyet Dönemi’nde de etkinliğini devam ettirmiş ve Türk toplumundaki canlılık yeni bir edebiyat ortamının doğmasına zemin hazırlamıştır.

Bu ortam içerisinde 1911 yılında Selânik’te Genç Kalemler Dergisi etrafında oluşan Yeni Lisan Hareketi, edebiyat tarihindeki yaygın adıyla Millî Edebiyat Akımıdır. Fecr-i Âti’den ayrılıp, Millî Edebiyat akımını kuranlar şu sorunun cevabını ararlar: Bizim çıkış noktamız ne olmalı? Millî Edebiyatçılar, Türk toplumuna yeni bir şekil vermek üzere bu dönemde harekete geçerler. Yeni bir edebiyat kavramı oluşturulmaya çalışılır. Halk için edebiyat, halka doğru edebiyat, millî edebiyat, millî olmayan edebiyat gibi pek çok kavram ortaya atılır ve tartışılır. Batıdan alınan kavramlara yeni karşılıklar bulunur.

Ali Canip, Türk dilinin sadeleşmesi ve milli değerini meydana koyması yolunda Ömer Seyfeddin ve Ziya Gökalp gibi isimlerle birlikte bilgi ve ülküyle çalışmıştır. Ali Canip, edebiyatın daha çok ilim ve fikir cephesinde çalışmalar ortaya koymuştur (Banarlı 1971: 1108). Genç Kalemler dergisinin çıkarılmasında da dönemin felsefi ve sosyolojik yönü Ziya Gökalp tarafından şekillendirilirken, Ali Canip Yöntem’de yazılarında Yeni Hayat, Millî Edebiyat gibi meseleleri ayrıntılı bir şekilde işler.

Meşrutiyet yıllarında destan yerine Epope teriminin kullanıldığı görülmektedir. Bu arada, destan türü üzerinde ayrıntılı bir şekilde düşünülmüşler, hattâ bu konuda şiddetli tartışmalara da girmişlerdir. Ali Canip ile Fuat Köprülü arasında meydana gelen bir tartışma, “modern çağda epope yazılır mı yazılamaz mı” meselesi etrafında cereyan etmiştir (Ercilasun 2009: 388).

Ali Canip’in yazılarındaki önemli noktalardan biri, onun yeni kavramları ele almasıdır. Bu kavramlardan biri de: Epope’dir. Bu kavram üzerine 1927 yılında Maarif Vekâleti Neşriyatı’ndan 72 sayfalık *Epope(Epopeé) ve Edebî Nevîlerle Mesleklerle Dair Malûmat* adlı eserini çıkarır. *Ali Canip Yöntem’in epope ile ilgili bir kitap yazmasının sebebi, bu meselenin “Millî Edebiyat” mensuplarının ele aldığı en önemli meselelerden biri olması ve daha önce Millî Mecmuada ve Büyük Mecmuada Fuad Köprülü ile girdiği “epope” hakkında tartışmaların bir sonuca vardırılmamasıdır. Batı edebiyatı eski Yunan edebiyatına dayanmakta, konularını bu edebiyattan almaktadır. “Millî Edebiyatçılar”, eski Yunan edebiyatına sempati duymakla birlikte, bu edebiyatın Türkler için bir kaynak olarak görülmesi fikrine taraftar değildir. Kendilerinde, Türk edebiyatının zemininin Türk kültüründe aranması, eski Türk destanlarından, Türk halk edebiyatından faydalanılması düşüncesi hâkimdir.*

Fuad Köprülü ve Ziya Gökalp o gün için büyük bir Türk destanının yazılabileceğine inanmakta, Ali Canip ise bunun mümkün olmadığını savunmaktadır. 1917'de başlayan bu tartışmaların devam etmesi sebebiyle Ali Canip Yöntem 1927 yılında konu üzerinde ilk defa yazılmış olan bu kitabı yayımlamıştır. Eser, 1927, 1930 ve 1963 yılında olmak üzere üç defa basılmıştır (Ogur 2009: 392-393). Ali Canip bu eserinde ve çeşitli makalelerinde tercih ettiği bu kavramla destanı kastetmektedir. *Epopee mânasında destan, manzum olarak söyleymiş mitolojik ve legendaire vak'alar silsilesidir denilebilir* (Ayvazoğlu 1985: 43).

Kaynağı tarihin başlangıç dönemlerine kadar uzanan; "milletlerin ve kahramanların yarı tarihi, yarı efsanevi hayatının ve kahramanlıklarının" söz edildiği "destanlar" Batı Edebiyatında "epope" terimiyle anılır. Banarlı'da *épopee* ve *légende* hakkında şu bilgileri verir "Türkçede destan, hem *légende* hem *épope* karşılığıdır. *Légendeler târihten önce veyâ târihin kuruluşu asırlarında söylenen efsanelerdir. Épope'ler, daha çok târih devirlerindeki kahramanlar veyâ kahramanlıklar hakkında söylenen destanlardır.*" (Banarlı 1971: 2).

Batı dillerinde, Türkçedeki kahramanlık temalı ve olağanüstü motifi halk anlatıları olan "destan" terimine karşılık olarak, çok yaygın olarak "épique", "épopee", "epos", "epic", "légende", gibi terimlerin kullanıldığını görüyoruz. Türkçenin uzun yüzyıllar boyunca yakın temas halinde olduğu Arapça'da "el-sra", "el-kada", epik şiir anlamında "el-malhama dini destan, "el-şiir al malhama" ise, epik şiir tarzı anlamına gelirken, "destan" kelimesini Türkçe'ye veren Farsça'da "himsi" terimi kullanılmaktadır. Epope (*epopée*), bir edebiyat türü olarak büyük bir olay veya bir kahramanın maceralarını anlatan olağanüstü motiflerle örülü uzun şiir, bir başka ifadeyle anlatmaya dayalı epik şiir. Epope'nin Fransızca'daki tanımlarında, "kurmaca", "anlatı", "uzun şiir", "olağanüstü", "kahramanlık" gibi özellikler öne çıkarılmaktadır. Epope, şair ikinci planda kalmakta ve kahramanlar ve onların olağanüstü maceraları öne çıkmaktadır. Lirik şiirde ise, tam tersine olarak şair, kendisini anlatmaktadır. Fransızca'da epopenin iki anlatı tipi üzerinde durulmaktadır. Bunlardan birincisi, ilk çağlarda, doğaçlama tarzında, çoğu zaman anonim veya unutulmuş bir şair tarafından yaratılan eski Yunan'a ait "l'Illiade" ve "l'Odyssée, Sümer edebiyatının şaheseri ve insanlığın tanınan en eski epopesi "Gilgamesh", Hindistan'ın "Ramayana" ve "Mahabharata", iskandinavya'nın "Les Eddas" ve "Le Scalde", Fransızların "Chansons de Geste", ispanyolların "Les Romanceros" gibi ilkel ve popüler anlatılardır. ikinci anlatı tipi ise, bilinen yazarların epope tarzındaki eserleridir. Türkçedeki "destan" terimi ve tanımının birinci tipte ilgili olduğu açıktır (Oğuz 2004: 6).

Batı'nın edebiyat anlayışı eski Yunan kültürüne ve mitolojisine dayanmaktadır. Bu nedenle Millî Edebiyat temsilcilerimizin çoğu eski Yunan edebiyatını değerli edebî bir ürün olarak görmekte ve öğrencilere okutulmasını istemektedir. Ancak konu ve hayallerin Türk kültüründen alınmasını yani eski Türk destanlarından, Türk halk edebiyatından faydalanılması gerektiğini söylüyorlar ve eserlerini bu anlayış-

la yazıyorlardı. Nitekim Destanlar, sadece bir öykü ve övünme anlatıları değil, bir toplumun sanat ve edebiyat hazinelerinin sergilendiği müzelerdir. Destanlar aynı zamanda geçmişle gelecek arasında kurulmuş ve her basamağı belli bir dönemin hatıraları ile süslenmiş bir sanat merdiveni olarak da görülebilir (Dilek 2002: 5). Lakin günümüzde büyük bir Türk destanı yaratılıp yaratılamayacağı konusunda fikir ayrılıkları yaşanmaktaydı. Ziya Gökalp ve Fuad Köprülü böyle bir destanın yazılabileceğini düşünürken Ali Canip Yöntem bunun artık günümüzde mümkün olamayacağına inanıyordu. Ali Canip bu konuda dört makale yazmıştır. Bunlar, “Epepe Nedir?”, “Epepe Asrı Bir Nevi Midir?”, “Yine Epepe’ye Dair”, “Homer Kimdir? İlyada ve Odise Nasıl Eserlerdir?” başlıklarını taşır. Ali Canip bu makalelerinde edebiyatta epepe meselesini ele alır. Bu kavram üzerinde düşüncelerini açıklar.

Ali Canip, “Epepe Nedir?” başlıklı makalesinde, epopenin tanımını yaparken Voltaire’in “kahramanca maceraların manzum hikâyesi” tanımını esas alır. Epopenin konularının, bu konuda yer alan kahramanların ve bu kahramanların maceralarının halkın ortak hayal gücünden ortaya çıktığına inanır. Ribot’un Yaratıcı Muhayyile Üzerine Tedkik adlı kitabından hareketle epopenin ortaya çıkışını da efsanelerin iyi bir şair şekillendirilmesiyle açıklar.

Ali Canip, üstüre karşılığı olarak myte terimini de kullanmaktadır. Sözlü gelenekte yaşayan anonim masallara dilimizde Arapça: “ustûre” (cem’i: esâtîr); Farsça: “fesâne, efsâne”; Yunanca: “Mitos, mit” kelimeleri ad olarak verilmiştir (Elçin 2001: 314). Canip’ de kelimeyi Arapça olarak kullanmak yerine, Yunanca kullanmayı tercih etmektedir. Yazısında da myte: üstüre hakkında ayrıntılı bilgilere yer vermektedir. Kısaca şunları dile getirir: *Medeniyetten evvel iptidâi insan saf bir hayalperverdi; zavallıda tabiatın kanunlarına dair en ehemmiyetsiz bir malumat bile yoktu. Bugün bize pek tabii görünen hadiseler önce harikulâde idi. İşte bu hal, “esâtirin gayri ihtiyârî, gayri şahsî, umumî birer malzemesi olan myte:üstüre’yi yarattı. Her şey bu üstürelerin içinde idi: Din, şiir, tarih, felsefe, hukuk... Üstüre iki devir içinde teşekkül etmiştir: Birinci devirde muhayyile bir taraftan bir şeyi canlandırır, diğer taraftan canlandırdığı şeylere vasıflar verirdi. İkinci devir Romanesk İcat devridir. Bu hengâmede birinci devrin “les entites: cevher”leri, maceralara, sergüzeştlere, tarihlere mâlik olurlar. Artık her biri bir hikâyenin kahramanıdır. Alelumum üstüreler yaşayanı tanımak ihtiyacından yahut sadece lüks ve yaratma arzusundan doğmuştur. Epopenin mahiyetini tahlil için bu yaratma arzusuyla vücuda gelen üstüreleri bilmek lâzımdır; çünkü bunlar bedüi faaliyetin ilk tezahürleridir, gitgide edebî icada kadar dayanacaktır. Sırf yaratmak arzusundan çıkan lüks üstüreler, kahramanane menkıbeler “halk masalları” eski Mısırlılar’da tesadüf ettiğimiz hikâyeler gibi şeylerdir. Bu nev’i üstürelerde evvelâ ilâhî şahsiyetler tecelli eder; işte bundan epopeler çıkmıştır. Epopelerde ma’butlarla kahramanlar bir cihan içinde karışıklık yaşarlar. Sonra yavaş yavaş ilâhî seciyeler silinir. Artık üstüreler insanı hayatın alelâde şartlarına yaklaşır, o zaman Romanesk Roman şekline girmiş olur. Nihayet bugünkü Re-*

alist Roman mahiyetini alır. Demek oluyor ki, şimdiki edebiyat, medeniyetin daimâ değişin şartlarına tetabuk etmiş, şeklini değiştirmiş bir esâtiriyattan ibarettir (Sevgi vd. 2005: 719-720).

Canip, mitlerin genellikle insanı tanımak ve yaratmak ihtiyacından doğduğunu, epopeyi anlamak içinde mitlerin ne olduğunu bilmek gerektiğini savunur. Tanrılar ile kahramanlar birlikte yaşarlarken, ilahi karakterlerin yaşamdan silinmesiyle de romanların oluştuğunu yani romanların mitolojilerin değişmiş şekilleri olduğunu vurgular.

Ali Canip, epopenin nasıl meydana geldiğini de şu şekilde dile getirmiştir: İlk çağlarda kabileler arasında savaşlar gerçekleşirken bazı insanlar bu savaşlarda kahramanlıklar gösterir. Halkın hayal gücünde oluşan bağlılık, aşk, merhamet, kahramanlık gibi özellikler bu kahramanın bünyesinde şekillenir. Böylece tek bir adamda bütün ırkın faziletleri toplanır. Hazreti Ali hikâyeleri, Battal Gazi menkıbeleri de buna bir örnek teşkil eder. Bütün konuların halkın hayal gücünden ortaya çıktığını düşünülünce de destanlarda bir harikalık vasfı ortaya çıkar.

Milli Edebiyat döneminin edebi ürünlerini veren; *Ali Canip*, “*Homer Kimdir? «İlyada ve Odise Nasıl Eserlerdir?» başlıklı yazısında, önce anılan eserlerin Avrupa edebiyatlarında gördüğü ilgiye ve nasıl bir yenileyici etkide bulunduğuna dikkat çeker; sonra eserlerdeki epik anlatım ile mitosların yorumlanması ve sunuluşunu değerlendirir. Ali Canip’in bu eserlere ve Homeros’a ilgisini yönlendiren şey, “epope”nin kaynakları, sınırları ve olabilirliğidir.* (Doğan 2009:127) düşüncesidir.

Canip, epopelerde halkın özgün malzemelerine karşılık bireyin özgün malzemelerinin ne olduğunu dile getirirken Homeros’un İlyada ve Odise destanlarını örnek verir. Kullandığı güçlü üslupla halkın ve şairin düşüncelerinin çok güzel bir şekilde eridiğini vurgular. Epopelerin oluşumunda dört ana unsur olduğunu söyler:

1. Olay
2. Şahıslar,
3. Şekil
4. Üslup

Canip’e göre epopelerde; olay gerçeğe yakın olmalı, kahramanlık vasfı taşınmalı ve harika olmalıdır. Aynı zamanda esaslı bir şahıs olmalı, diğer şahıslarda açıkça belirtilerek belli bir düzen takip edilmelidir. Üslubu ise nazım sanatının bütün kaynaklarını ve düşünme gücünün bütün hazineleri ortaya koymalıdır. Epopede ele alınacak konu da kapsamlı olmalı, şair de seçkin bir birey olup, güçlü bir dil anlayışına sahip olmalıdır. Canip bunlardan birinin dahi eksik olmasıyla büyü- nün bozulacağını söyler. Bu noktada Fransız Voltaire’in yazmış olduğu Henriadé’i örnek verir. Konusunun büyük, dilinin ve şairinin iyi olduğunu, ancak eserin mükemmel olmadığını söyler. Bunun sebebini Fransızların destanî bir düşünce

gücüne sahip olmayıp, milli mitolojilerinin olmamasıyla bağdaştırır. “Bugünün epopeleri de romanlardır” diyen yazar, Mehmet Emin Yurdakul’un yazdığı manzumeleri epope diyerek isimlendirmesine kızıyor ve eserlerinin hepsinin kahramanlığa veya haksızlığa karşı söylenmiş öznel duygulardan oluştuğunu söylüyor. Ona göre, *Millî epopemiz yoktur. Epope asrî bir nev’i olmadığı için artık yazılamaz da!...* (Sevgi vd. 2005: 723-724).

Canip, Yeni Mecmuada “Epope Nedir?” adıyla yayınladığı bu makaleden Gökalp’in rahatsız olacağını düşünerek, Gökalp’e bir mektupla fikrini sorar. Gökalp de makalenin kendi düşüncesine aykırı olduğunu bildirir. Ali Canip de, Ziya Gökalp’in bu düşüncesine cevap verecek mahiyette «Epope Asrî Bir Nev’ midir?» adıyla Büyük Mecmuada ikinci bir makale yayımlar. Bu makalesinde epopenin yeni, orijinal ve çağdaş bir tür olduğunu tartışırken bir yandan da Ziya Gökalp’in belirli zamanlarda aynı yazarları okuduğunu, onların dışındakilerin düşüncelerine değer vermediğini söyleyerek bu durumdan yakınır. Ali Canip, yazısının devamında, Ribot’ a dayanarak, Epope konusundaki düşüncelerini belirtir ve iki noktaya dikkat çeker: *Birincisi epopenin mevzuunun, şâirlerin ferdi zekâsından çıkmadığıdır. Hiç şüphe yok meselâ Truva muharebesi Homer’den evvel Yunanlıların, İran ve Turan mücadelesi Firdevsîden evvel Acemlerin vicdanında yaşıyordu; ihmal edilmeyecek noktaların ikincisi Homer yahud Firdevsî’nin zekâlarına, yazdıkları eserlerde esasî vasf olan «Merveilleux - harika»nın pek samimî izdivaç etmiş olmasıdır* (Sevgi vd. 2005: 727). Bu nedenle de Batılı bazı düşünürlere dayanarak sadece kurallarını bilmekle destan yaratılamayacağı sonucuna varır.

Ali Canip epope ile epik poem’in de birbirinden farklı olduğunu söyler. Bunu söylemesindeki nedenin, kendisine yapılan itirazlara bir cevap olduğu düşünülebilir. Çünkü kendisinin “artık epope yazılamaz” şeklindeki görüşü sadece Fuat Köprülü’yü değil, Ziya Gökalp’i de rahatsız etmiştir. Yazar bu görüşünü belirttikten sonra şöyle bir örnek de verir: *Yeni şâirler lâlettayin bir kahramanlığı mefkûreleştirerek bir eser yazabilirler. Fakat bu epope değildir. Fikret’in yazdığı “Hasan’ın Gazası” gibi* (Sevgi vd. 2005: 728).

Ali Canip, Büyük Mecmuada yayınladığı «Yine Epopeye Dair» başlıklı makalesinde eski iddialarını tekrarlayarak «Millî epopemiz yoktur!» sonucuna varır. Canip iddialarını şu şekilde özetler: *Benim «tez»im şu: Epope asrî bir nev değildir. Ortada millî epopemiz yok. Şimdiden sonra da yazılamaz. Epopenin asrî bir nev olmadığını, Ribot’yla beraber edebî tekâmülü göz önünden ayırmayarak tekrar etmişim, çünkü o «tarihen, diyor, evvel emirde ilâhî şahsiyetler,ecessüm eden «mythe, usture»lerden epopeler çıkmıştır. Bunlarda mabudlarla kahramanlar birbirine karışmışlardır. Aynı cihanda yaşarlar; sonra ilâhî seciye yavaş yavaş silinir. Usture hayâtın alâlade şartlarına yaklaşır, romanesk, roman, ve nihayet realist roman oluncaya kadar..»(Essai sur l’imagination Créatrice, «Yaratıcı Muhayyileye dair tedkik») Madem ki Fuad Bey «Epopenin mahiyeti hakkında Ribot’dan ayrılmadığını » iddia ediyor, Üstadın bu fikrini kabul etmiş oluyor demektir. Binaenaleyh yine Ribot’nun tekamülî nokta-i nazarından edebiyat için yaptığı şu tarifî de reddedemeyecektir: La littérature est*

une mythologie déchue et rationalisée, yani edebiyat hubût etmiş, aklileştirilmiş bir esâtirden ibarettir (Sevgi vd. 2005: 729).

Köprülü ve Ali Canip aynı Fransız yazarlarına dayanarak, birbirine zıt, sonuçlara varmışlardır. Ali Canip, destanın modern bir tür olmadığını, bu yüzden de artık destan yazılamayacağını söylerken Köprülü aksi görüştedir. Destanın her zaman yazılabileceğini belirtir. Bu noktada Canip, Köprülünün mitoloji ve destanı birbirine karıştırdığını söyler. Bu yüzden aralarındaki tartışma gitgide büyümüştür.

Ali Canip milli epopemizin olmadığı noktasında ısrarcı davranmaya devam ederek şunları dile getirmiştir: *Bizim de milli bir epopemiz olsaydı, mesela bir doktor, hatta bir mühendis bile çıkar, Anadolu'yu, Kafkas'ı, Türkistan'ı dolaşır, epope parçalarını toplar, tab' ettirirdi; bununla bir epope yapmış olamayacağı gibi şu hadise epopenin asrî bir nev'i olduğunu da ispat edemeyecekti* (Sevgi vd. 2005: 729). Bu sözleriyle Milli edebiyatı baltalamak niyetinde olmadığını sadece epope devrinin kapandığını, dolayısıyla epope yazılamayacağını ama "poem epik" in mümkün olduğunu savunur.

Ali Canip, "Homer Kimdir? İlyada ve Odise Nasıl eserlerdir?" başlıklı makalesinde, adı geçen eserlerin Avrupa edebiyatlarında gördüğü ilgiye ve nasıl bir etkide bulunduğu dikkat çeker. İlyada'nın bir savaş destanı olduğunu, efsane kısmı ile tarih kısmının şairin düşüncesinde birbirine karıştırılıp ayırt edilemeyeceğini, Odise'nin ise bir sergüzeştname niteliğinde olduğunu söyler. Sonrasında eserlerdeki kahramanlıkla ilgili anlatıların, mitosların yorumlanması ve sunuşunu değerlendirir. Ali Canip'i bu eserlere ve Homeros'a yönlendiren hadise, epopedeki kaynaklanma sorunu olabilir. *"Epope nev'i ancak bu şaheserler meşk kabul edilerek kemâlini bulmuştur."* diyerek yazar, edebiyat dalında ilerlemenin Homeros'un eserlerini yorumlayabilmekten geçtiğini düşünür ve: *"Onu, irfanına ait kütüphânesine sokmamış milletler, edebiyat telâkkisinde mutlaka geride kalmışlar demektir. Çünkü Homere asrîliğİN, yeni san'atın babasıdır."* (Sevgi vd. 2005: 841)

SONUÇ

Söylediklerimizden hareketle Tanzimat'tan sonra bütün aydınlarımız (başta Milli Edebiyat mensupları), kavramlar üzerinde incelikle çalışmış, destan konusuna büyük ilgi göstermişlerdir. Onlar devletimizi ve milleti ayakta tutmaya, yeni bir edebiyat yaratmaya çalışmışlardır. Bu çalışmaların kaynağında Ziya Gökalp, Fuat Köprülü, Ali Canip gibi isimler bulunmaktadır. Ali Canip, bu mesele üzerinde en çok duran isimlerdendir. Yeni ve yabancı kavramlar üzerinde titizlikle düşünmüş, büyük bir merak ve ilgi göstermiş, Türkçesini bulmaya da çalışmış, bu yüzden genellikle bu yabancı kelimeleri ikili (Türkçesi ve Fransızcası ile) kullanmıştır. Kendisinin Türkçeye çok değer verdiği ve Türkçeyi zenginleştirme gayretinde olduğu açık bir şekilde görülmektedir.

Epope, Tanzimat'tan beri kullanılan kelimeler arasındadır. Bu nedenle dilimize yerleşmiş ve kullanılmaya devam edilmektedir. Bunda herhangi bir sakınca yoktur.

Çünkü bu kelime yeni ve çağdaş bir toplumun ihtiyacı olan yeni dünya düzeninin ortaya çıkardığı kavramdır. Meşrutiyet devrinde kullanılan yabancı kavramlar sadece bu değildir. Bunun için bu dönemde yazılmış bütün eserler gözden geçirmek kavramları tespit etmek gerekir. Ben burada, bu konuya sadece bir başlangıç yapmak için sadece tek bir kelimeyi ele alarak, duyulan ihtiyacı da belirtmek istedim. Bizim için önemli olan sadece Batıdan giren bu kavram değildir. Dilimizde kullanılan bütün kavramlar titizlikle ele alınmalı ve incelenmeli, yüzeysel kalmamalıdır. Dilimize yeni girmeye çalışmakta olan bir kelimeye hemen müdahale edilmeli, Türkçe karşılık bulunmaya çalışılmalıdır.

Fransız Albert Camus "İnsanın iki yurdu vardır. Biri üzerinde doğduğu topraklar, diğeri de o topraklarda konuşulan dildir. Benim ana dilim Fransızcadır. Bir yazar olarak benim ilk görevim onun hudutlarında yer almaktır." der. Türkçeyi kendi hudutları içerisinde layık olduğu yere getirebilmek için herkez üzerine üşeni yapmalı ve bu hudutlar içinde herkesin iyi bir Türkçe kullanıcısı olması gerekir (Güllüdağ, 2012: 57).

Epopeler (destanlar), toplumların kültür ve inanç kaynaklarıdır. Yazarlarımızın, aydınlarımızın destanlar üzerinde düşünceleri, tartışmaları, ortaya çıkardıkları araştırmalarında ve eserlerinde onlardan faydalanmaları gerekmektedir. Batı ilmini, bilimini, edebiyatını ve sanatını destan geleneği üzerinde yoğunlaştırmıştır. Batı'nın bugünkü düşünce ikliminin merkezinde bu epopeler (destanlar) vardır. Örneğin Yunan mitolojisinin bir ürünü olan Homeros'un İlyada ve Odyssea destanları neredeyse tüm romanlara, filmlere ve tiyatrolara konu olmuştur. Buna karşılık ülkemizdeki aydınlar nice güzel Türk Destanlarını ve bunların içerisinde yer alan kültür öğelerini görmezlikten gelmiştir. Bu nedenle de bilim, sanat ve edebiyat hayatımızda da hep yerimizde saymışızdır. Bu nedenle son derece önemli olan bu kavramlara toplum olarak saygı göstermemiz, üzerinde titizlikle durmamız, bizim yararımıza olacaktır.

KAYNAKÇA

- AYVAZOĞLU, Beşir, (1985), "Yirmi Soruda Mitoloji ve Biz", *Türk Edebiyatı*, 145: 43.
- BANARLI, N. Sami, (1971), *Resimli Türk Edebiyatı Tarihi*, İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- DİLEK, İbrahim, (2002), *Altay Destanları I*, Ankara: TDK Yayınları.
- DOĞAN, M. Can, (2009), Modern Türk Şiirinde Mitolojiye Bağlı Kaynaklanma Sorunu, *Gazi Türkoloji*
- Türklük Bilimi Araştırmaları Dergisi*, Bahar 2009/4: 121-138.
- ELÇİN, Şükri, (2001), *Halk Edebiyatına Giriş*, Ankara: Akçağ.
- ERCİLASUN, Bilge, (2009), "Meşrutiyet Tenkidinde Batıdan Giren Terimler", *Turkish Studies*, I (1): 373-407.
- GÜLLÜDAĞ, Nesrin, (2012), "Yazılı ve Görsel Basında Dil Estetiği", *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum*, I (1): 49-58.
- OGUR, Erol, (2009), "Ali Canip Yöntem'in Cumhuriyet Döneminde Edebiyat Öğretimi İçin Hazırladığı Ders Kitapları", *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, XXII (2): 379-395.
- OĞUZ, Öcal, (2004), "Destan Tanımı ve Türk Destanları", *Milli Folklor*, 8 (62): 5-7.
- SEVGİ, Ahmet- ÖZCAN, Mustafa, (2005), *Prof. Ali Canip Yöntem'in Yeni Türk Edebiyatı Üzerine Makaleleri*, Konya: Tablet Kitabevi.